

Sønderjyllands Symfoniorkester

Musikforløb for 4. klasse

TEMA 2019:

Carl Nielsen eller...

LÆRERMATERIALE

Carl Nielsen-illustrationer
teget af Kasper Lundsryd

KÆRE LÆRERE

Nu er det snart tid til, at vi besøger jeres skoler med dette års skolekoncerter for fjerdeklasserne. Denne gang lyder temaet "Carl Nielsen eller..". I 2015 havde Carl Nielsen 150 årsdag og blev fejret i stor stil både nationalt og internationalt. Sønderjyllands Symfoniorkester vil sammen med Jens Andersen formidle både Carl Niensens musik og hans interessante musikerliv på en nysgerrig og spændende måde.

Carl Niensens 2. Symfoni, også kaldet "De fire Temperamenter", er hovedfokus, og det er dette værk vi dykker ned i til de store SK2 koncerter og til familiekoncerten.

ELEVmateriale

Første del (ark 1-2) af elevmaterialet omhandler Carl Nielsen og hans liv fra barn til voksen. Dernæst følger en quiz, som tager udgangspunkt i teksten om ham. Så er det grundlæggende på plads!

Anden del (ark 3-4) består af teksten til to velkendte sange nemlig "Solen er så rød, mor" og "Jeg ved en lærkerede". Sangene vil vi synge sammen med børnene, når orkestret kommer ud på skolerne til SK1 koncertene, til de store SK2 koncerter samt til familiekoncerten. Derfor ser vi meget gerne, at I øver sangene sammen i klasselokalet, så vi kan synge sammen for fuldt skrald.

Tredje del (ark 5-7) dykker ned i Niensens 2. Symfoni "De Fire Temperamenter". Hertil er en forklaring og billeder, der beskriver de fire temperamenter, som symfonien bygger på; kolerisk, melankolsk, flegmatisk og sangvisk. I kan sammen prøve at snakke om, hvilke følelser musikken vækker, når I lytter til starten af hver sats (=kapitel) i symfonien. Musik og følelser hænger tæt sammen og for at gøre læringen mere visuel, kan børnene tegne noget, de forbinder med at være sørgelig og glad.

Fjerde del (ark 8-11) omhandler instrumenterne i vores symfoniorkester. Der er rigtig mange forskellige instrumenter at holde styr på til en symfonisk koncert, og derfor har vi vedlagt et "kort" over de fire instrumentfamilier samt korte beskrivelser med billeder af de enkelte instrumenter. Slutteligt giver vi en forklaring af dirigentens job, når hele orkestret er på scenen.

FORSLAG OG INSPIRATION

Udover elevmaterialet vedlægges ekstra information og forslag til jeres klasseundervisning:

- BILAG 1: "De Fire Temperamenter" - ideer til at arbejde med 2. symfoni
Links til ekstra information og materiale om Carl Nielsen
- BILAG 2-3: Sangtekster til "Solen er så rød, mor" og "Jeg ved en lærkerede"
- BILAG 4-6: Tegning: "De Fire Temperamenter"
Tegneserie: "De Fire Temperamenter"
Kort over symfoniorkestret

VI GLÆDER OS..

..til at komme ud på jeres skoler og sammen med jer være med til at udbrede kendskabet til Carl Nielsen og ikke mindst symfonisk musik. Vi lover, at vi vil gøre vores bedste og spille på alle tangenter for, at I og jeres fjerdeklassere får en stor musikoplevelse.

Med venlig hilsen og på genhør
Sønderjyllands Symfoniorkester

BILAG 1

DE FIRE TEMPERAMENTER

Lyt med via youtube:

[1. sats: Allegro collerico](#)

[2. sats: Allegro comodo e flemmatico](#)

[3. sats: Andante malincolico](#)

[4. sats: Allegro sanguineo](#)

Kort fortalt er de "De Fire Temperamenter" udsprunget af græsk filosofi 400 f.kr., der mente at hvert menneske havde et særligt dominerende temperament.

Carl Niensens 2. symfoni hedder "De fire temperamenter". Han fik ideen til symfonien, fordi han engang kom ind på en landsbykro, hvor der hang et billede. Billedet hed "De Fire Temperamenter" og forestillede fire meget forskellige mennesker i hvert sit humør. Carl Nielsen tænkte, at musik også kan vise forskellige slags følelser og stemninger. De fire satser i symfonien handler altså om fire slags humør, man kan være i:

- Kolerisk (heftig, hidsig)
- Flegmatisk (lad, sindig)
- Melankolsk (sørgelig, tungsindig)
- Sangvinsk (livsglad, godtroende)

IDEER TIL AT ARBEJDE MED 2. SYMFONI:

- Lyt til en lille bid af hvert temperament.
- Hvordan kan man høre, at musikken er livsglad, sørgelig osv.?
- Hvordan bevæger man sig i forskellige temperamenter?
- Tegn et billede til hvert af temperamenterne – eller vis vores tegninger af "De Fire Temperamenter"
- Musikalske virkemidler – er musikken hurtig/langsom, har den høje toner/dybe toner, er den svag/kraftig?
- Gætteleg: Hvilken sats spiller jeg nu? (Starten af satserne er meget karakteristiske)
- Hvilke instrumenter kan I høre, og hvilket temperament har instrumenterne?
- Leg dirigent: se om I kan matche rytmen og temposkiftene i satserne, uddel eksempelvis "dirigentstokke" til eleverne

IDEER TIL AT LÆRE SANGENE UDEN AD:

- Stå i en rundkreds og lad verset blive sagt ord for ord – et ord pr. elev
- Hvad siger/fortæller versene? Hvilken stemning er der?
- Lyt til nyere indspilninger/fortolkninger - der er et hav af videoer på Youtube

LINKS: For yderligere information om Carl Nielsen er der flere hjemmesider bl.a.:

www.tillykkecarlnielsen.dk

www.carlnielsen.org

<https://www.dr.dk/skole/musik/carl-nielsen>

<https://museum.odense.dk/viden/carl-nielsen-anne-marie-carl-nielsen/billedgalleri-cn>

FILM: Min Fynske Barndom af Erik Clausen, 1994, 125 min.

BILAG 2

Solen er så rød, mor

Solen er så rød, mor,
og skoven bli'r så sort
Nu er solen død, mor,
og dagen gået bort.
Ræven går derude, mor,
vi låser vores gang.
Kom, sæt dig ved min pude, mor,
og syng en lille sang.

Himlen er så stor, mor,
med klare stjerner på
Hvem monstro der bor, mor,
på stjernen i det blå?
Tror du der er drenge, mor,
der kigger ned på mig?
Og tror du de har senge, mor,
og sover li'som jeg?

Hvorfor bli'r det nat, mor,
og kold og bitter vind?
Hør den lille kat, mor,
den mjaver og vil ind!
Mågerne og ternerne
har ingen sted at bo.
Åh, hør, nu synger stjernerne,
de synger mig til ro!

Komponist: Carl Nielsen, 1926

Tekst: Harald Bergstedt, 1915

BILAG 3

Jeg ved en lærkerede

Jeg ved en lærkerede
jeg siger ikke mer;
den findes på en hede
et sted, som ingen ser.

I reden er der unger
og ungerne har dun.
De pipper, de har tunger,
og reden er så lun.

Og de to gamle lærker,
de flyver tæt omkring.
Jeg tænker nok, de mærker,
jeg gør dem ingenting.

Jeg lurer bag en slåen.
Dér står jeg ganske nær
Jeg rækker mig på tåen
og holder på mit vej.

For ræven han vil bide
og drengen samle bær.
Men ingen skal få vide,
hvor lærkereden er.

Komponist: Carl Nielsen, 1924

Tekst: Harald Bergstedt, 1921

BILAG 4

TEGNING: "DE FIRE TEMPERAMENTER"

Kolerisk (heftig, hidsig)

Flegmatisk (lad, sindig)

Melankolsk (sørgelig, tungsindig)

Sangvisk (livsglad, godtroende)

BILAG 5

TEGNESERIE: "DE FIRE TEMPERAMENTER"

BILAG 6

KORT OVER ORKESTRET

